

Hvem er det for en, som til og med tilgir synder?

Ved henne «viser Kirken seg større enn Loven, for Loven kjenner ikke tilgivelsen av syndene, ei heller det mysterium der skjulte synder renses. Derfor: Det som Loven mangler, det er gjort fullkomment i Evangeliet» (St. Ambrosius av Milano)

Evangeliet forkynnes også i sammenhenger der en ikke venter å finne det. Ikke minst i litteraturen finner vi avtrykk av Den store fortellingen som bakgrunn som i handling. Det gjelder også i franskmannen Victor Hugos *De elendige*. I mangt og mye dannes en forbindelse med dagens evangelietekst og denne romanen.

Hovedpersonen, Jean Vajejan, er en tyv som i mange år har arbeidet i straffearbeid. Møtet med loven har gjort ham bitter, og selv om han løses fra fysiske lenker, er han fremdeles bundet til tanker om hat og hevn. Det varer ikke lenge før han stjeler igjen, og i panikk tar han inn hos biskopen i landsbyen Lille.

Biskopen tar imot ham, gir ham mat og husly - slik han og har gjort mot andre skadeskutte sjeler i kjølvannet av Napoleons tap i Waterloo. Vajejan kvitterer for gjestfriheten ved å stjele alt sølvtøyet i bispegården før han stikker av. Da han blir brakt tilbake til biskopen, fanget og lenker, skjer det utrolige: biskopen går god for tyven, og gir endog sølvtøyet med beskjed om å bruke det han kan få for dette til å endre livet og å gjøre godt. Møtt med tilgivelse og tillit får Vajejan en ny identitet og innleder et nytt liv der liv og økonomi går med på å være andre til hjelp.

Hans gamle fangevokter er derimot på sporet av ham, og sverger på at rettferdigheten må skje fyldest. Han har mistanker, men klarer ikke å avsløre Vajeans nye identitet; hva kan vel en borgermester og filantrop ha å gjøre med en straff-fange? Først når han får brakt gal mann for retten for å være Vajejan, avslører borgermesteren sin identitet før han flykter for å verne om en foreldreløs liten jente. Hennes fremtid blir Vajeans liv. For Vajejan betyr dette et liv i botsgang og på flukt. For Javert, politimesteren, blir livet jakten for å få en skyldig til å måtte stå til ansvar for sin synd og skyld.

Under dramatiske omstendigheter snus til slutt rollene; Den utrettelige Javert blir den forfulgte, og den forfulgte gis mulighet til å kvitte seg med forfølgeren - ja, få friheten og livet tilbake. Da skjer det utrolige: han gir Javert livet i gave - lar nåde gå for rett, viser

kjærlighet istedenfor å la velbegrunnet harme og hat få det siste ord.

For Lovens mann blir dette «the point of no return»; hans forståelse av rettferd hadde ingen rom for nåde. Hans uttrettelige kamp for lovens bokstav var blind for tilgivelse og benådning. Da øynene hans ble åpnet, var lyset for sterkt. Han gikk til grunne.

Hvem er egentlig De elendige i Victor Hugo sin roman? Hvem er de elendige i dagens tekster? Hvem er de elendige i vår kirke, vår menighet og vår hverdag?

I utgangspunktet er de elendige en ensom Elia profet som skal måle styrke med en hærskere embetsprofeter i dronning Jesabels tjeneste. I evanglieteksten er den elendige hun som bryter all sans for anstendig skikk og bruk for med tårer å vaske Jesu føtter. Hun er ingen helt. Hun er ikke uskyldig. Hun levde livet på et vis vi selv ikke ønsker for våre egne barn, og det er ikke den type mennesker vi selv ønsker å omgi oss til daglig. De elendige i Hugo sin roman handler nok i utgangspunktet om dem som levde og virket som kvinnen i dagens evangelium.

Som i romanen, så også dagens tekster: de snur på flisa. De egentlige elendige er dem som lukker øynene for andres ulykke og hjertet for Guds nåde og forvandlende kjærlighet. Den som egentlig er elendig, er den som selv lukker hjertet for Guds nåde. Det menneske går til grunne, fordi det er på, av og ved Guds nåde vi lever - og skal motta nytt liv i gave.

Simon levde et moralsk og rettskaffent liv. Det var i det ytre vanskelig å sette fingeren på noe å laste ham for. Jesus avslører likevel at han mangler minst to av de tre grunnleggende guddommelige dyder: tro og kjærlighet! Uten tro og kjærlighet - hvor finnes da håp?

Kvinnen ved Jesu føtter møter Jesus med tro, i håp om at han vil la nåde gå for rett. Hun bryter skikk og bruk for et anstendig selskap, men alltid stå som et ideal på hvordan vi skal nærme oss skriftestolen. Hun var skjenket det Kirkens sjelesorgstradisjon kaller angerens tårer.

Hvem er vi i denne fortellingen? Hvem ligner vi på? Det er avgjørende at vi våger å gå inn på dette spørsmålet! For det var bare den ene av de to som fikk høre ordene fra

Herrens munn: «Din tro har frelst deg. Gå bort med fred.»

Nåden utsletter ikke loven, men nåden oppfyller loven. Det er Jesus som gjør det loven krever ved å fødes, leve, lide, dø og oppstå. Nåden er ikke billig, ikke lettvind, fratar oss ikke ansvar for egne liv og handlinger. Nåden gir oss derimot livet i gave, og med nytt liv en mulighet til å «arbeide på vår frelse med frykt og beven», for å si det med apostelen.

Politimesteren Javert fikk nåde og liv i gave. For ham ble det ødeleggende fordi i hans liv var det ingen rom for nåden. Tyven Jean Vajeau fikk også nåde og liv i gave. For ham ble det innledningen til et liv i kjærlighet eller enn i hat.

Kvinnen ved Jesu føtter fikk også nåde og liv i gave. For henne ble dette til frelse, fordi alt i hennes liv var avhengig av nåden. Derfor kunne hun også vise kjærlighet.

Dagens epistel oppfordrer oss til hjelpe hverandre til å leve av og ved nåden; gjennom å oppmuntre hverandre, formane hverandre og lede hverandre til ham som i skriftemålet kan si til oss: «Din tro har frelst deg. Gå bort i fred.»

Hvordan tar vi imot ham som til og med kan tilgi synder?

Til ære for Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var, er og blir den ene sanne Gud fra evighet og til evighet?